

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ
КАФЕДРА «ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА
ПІДПРИЄМНИЦТВО»**

ДОРОФЕЙ Ганна Євгенівна

УДК 336.146
(індекс)

**ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ ФІНАНСУВАННЯ ТА НАПРЯМІВ
ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ БЮДЖЕТНОЇ УСТАНОВИ**

Галузь знань 07 – Управління та адміністрування
Спеціальність 072 – Фінанси, банківська справа та страхування
Освітньо-професійна програма - Фінанси, банківська справа та страхування
Ступінь вищої освіти - магістр

**АВТОРЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи магістра**

Краматорськ – 2020

Кваліфікаційною роботою магістра є рукопис
Роботу виконано у Донбаській державній машинобудівній академії
Міністерства освіти і науки України (м. Краматорськ).

Науковий керівник – кандидат економічних наук, доцент

Гетьманенко Юлія Олександрівна,

Донбаська державна машинобудівна академія
Міністерства освіти і науки України
(м. Краматорськ), доцент кафедри фінансів,
банківської справи та підприємництва.

Офіційний рецензент – кандидат економічних наук, доцент

Шубна Олена Василівна,

Донбаська державна машинобудівна академія
Міністерства освіти і науки України
(м. Краматорськ), доцент кафедри менеджменту.

Захист відбудеться 22 грудня 2020 року о 09:30 годині на засіданні державної
екзаменаційної комісії у Донбаській державній машинобудівній академії
Міністерства освіти і науки України за адресою: 84313, м. Краматорськ,
бул. Машинобудівників, 39а, ауд. 2319.

Автореферат магістерської роботи викладено на офіційному сайті Донбаській
державній машинобудівній академії Міністерства освіти і науки України.

Відповідальний за НДРС
на кафедрі «Фінанси, банківська справа
та підприємництво»
канд. екон. наук, доцент

А.В. Гаврікова

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Результативність функціонування бюджетних установ залежить від наявності дієвого механізму фінансового забезпечення та ефективності управління нагромадженими фінансовими ресурсам. Сучасним інструментом управління фінансами бюджетних установ є система бюджетування, яка охоплює процеси планування й формування бюджету, контролю за його виконанням та подальшого аналізу й оцінки ефективності даного бюджету задля прийняття аргументованих управлінських рішень та підвищення рівня керування фінансами відповідної установи. Кількісним відображенням процесів бюджетування виступає кошторис – фінансовий план на рік, де визначені: джерела фінансування, обсяги фінансових ресурсів та напрями їх використання.

У сучасних умовах, що характеризуються посиленням уваги до ролі освіти та діяльності загальноосвітніх навчальних закладів, фінансування яких здійснюється переважно з місцевих бюджетів, надзвичайно важливим є визначення оптимальних обсягів фінансових ресурсів, які б забезпечували не лише поточне утримання закладів, але й максимальну ефективність функціонування та високу результативність упровадження освітньої діяльності та надання якісних освітніх послуг для їх споживачів.

Формування та використання фінансових ресурсів бюджетних установ досліджували Г. Норд, Н. Руделко, І. Тарасенко, Т. Нефедова, В. Федосов, В. Опарін, С. Львовичкін, С. Свірко та інші. Але питання збільшення ефективності формування та використання коштів бюджетних установ є невирішеним.

Актуальність кваліфікаційної роботи магістра полягає передусім в необхідності теоретичного дослідження процесів фінансування та напрямів використання коштів бюджетних установ.

Метою магістерської роботи є дослідження стану фінансування та напрямів використання коштів бюджетних установ, аналіз фінансування та напрямів використання коштів Донбаського державного коледжу технології та управління за 2016-2019 роки, а також розробка заходів щодо підвищення ефективності фінансування та використання коштів бюджетних установ на прикладі Донбаського державного коледжу технології та управління. Відповідно до цієї мети в ході дослідження вирішувалися такі завдання:

- визначити економічну сутність та особливості механізму фінансового забезпечення діяльності бюджетних установ;
- дослідити особливості здійснення кошторисного фінансування бюджетних установ;
- визначити методологію проведення аналізу доходів та видатків бюджетних установ;
- проаналізувати сучасні тенденції фінансування закладів вищої освіти в Україні;
- проаналізувати показники загального фонду Донбаського державного коледжу технології та управління, м. Торецьк за 2016-2019 роки;
- проаналізувати показники спеціального фонду Донбаського державного коледжу технології та управління, м. Торецьк за 2016-2019 роки;

- розробити заходи щодо удосконалення фінансового забезпечення бюджетних установ на основі запровадження нової моделі фінансування системи вищої освіти;

- дослідити особливості впровадження ендавменту як альтернативного джерела фінансування закладів вищої освіти;

- розробити заходи щодо підвищення енергоефективності Донбаського державного коледжу технології та управління.

Об'єктом дослідження є процес фінансування та напрямів використання коштів бюджетних установ.

Предметом дослідження є бюджет загального та спеціального фонду Донбаського державного коледжу технології та управління.

Методи дослідження. Теоретичною і методологічною базою дослідження стали роботи вітчизняних і зарубіжних науковців, а також конкретно – економічні методи економічного і статистичного аналізу. Інформаційною базою для здійснення аналізу є кошторис Донбаського державного коледжу технології та управління за 2016–2019 роки та звіт про надходження та використання коштів загального та спеціального фондів Донбаського державного коледжу технології та управління за 2016–2019 роки.

Наукова складова кваліфікаційної роботи магістра полягає у:
подальшому дослідженні:

- теоретичних основ сутності та особливостей механізму фінансового забезпечення діяльності бюджетних установ;

- теоретичних основ здійснення кошторисного фінансування бюджетних установ;

- теоретичних основ методології проведення аналізу доходів та видатків бюджетних установ.

подальшому розгляді:

- підходів щодо визначення сучасних тенденцій фінансування закладів вищої освіти в Україні;

- підходів щодо аналізу загального фонду Донбаського державного коледжу технології та управління, м. Торецьк за 2016-2019 роки;

- підходів щодо аналізу спеціального фонду Донбаського державного коледжу технології та управління, м. Торецьк за 2016-2019 роки.

подальшому розвитку і реалізації:

- існуючих підходів щодо удосконалення фінансового забезпечення бюджетних установ на основі запровадження нової моделі фінансування системи вищої освіти;

- існуючих підходів щодо впровадження ендавменту як альтернативного джерела фінансування закладів вищої освіти;

- існуючих підходів щодо підвищення енергоефективності Донбаського державного коледжу технології та управління.

Перший розділ магістерської роботи присвячено теоретичним основам дослідження стану фінансування та напрямів використання коштів бюджетних установ. В його межах досліджено економічна сутність та особливості механізму фінансового забезпечення діяльності бюджетних установ; особливості здійснення

кошторисного фінансування бюджетних установ; методологія проведення аналізу доходів та видатків бюджетних установ.

В другому розділі магістерської роботи проводиться аналіз стану фінансування та напрямів використання коштів Донбаського державного коледжу технології та управління за 2016-2019 роки, а саме: аналіз сучасних тенденцій фінансування закладів вищої освіти в Україні; аналіз загального фонду Донбаського державного коледжу технології та управління, м. Торецьк; Аналіз спеціального фонду Донбаського державного коледжу технології та управління, м. Торецьк.

На основі узагальнених даних про результати аналізу показників фінансової звітності, розроблено основні заходи щодо підвищення ефективності фінансування та використання коштів бюджетних освітніх установ, які викладено **в третьому розділі** магістерської роботи. На цьому етапі розроблені заходи щодо удосконалення фінансового забезпечення бюджетних установ на основі запровадження нової моделі фінансування системи вищої освіти; запропоновано впровадження ендавменту як альтернативного джерела фінансування закладів вищої освіти; розроблені конкретні заходи щодо підвищення енергоефективності Донбаського державного коледжу технології та управління.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що запропоновані заходи щодо підвищення ефективності фінансування та використання коштів бюджетних освітніх установ, викладені у третьому розділі магістерської роботи, доведено до рівня практичних рекомендацій щодо удосконалення фінансового забезпечення бюджетних установ і можуть бути враховані економічним відділом Донбаського державного коледжу технології та управління.

Структура й обсяг роботи. Магістерська робота складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, переліку використаної літератури (68 найменувань на 7 сторінках) і восьми додатків (на 8 сторінках), містить 30 таблиць і 19 рисунків. Загальний обсяг роботи становить 133 сторінки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**Теоретичні основи дослідження стану фінансування та напрямів використання коштів бюджетних установ**» розглянуто економічна сутність та особливості механізму фінансового забезпечення діяльності бюджетних установ; особливості здійснення кошторисного фінансування бюджетних установ; методологія проведення аналізу доходів та видатків бюджетних установ.

Фінансування бюджетних установ значно впливає на не лише на соціальний, але й на економічний розвиток нашої країни. Будучи некомерційними організаціями, бюджетні установи практично не мають додаткових надходжень грошових коштів для розвитку. Видатки з державного бюджету є необхідними для існування бюджетних установ, тому ефективне функціонування таких організацій можливо тільки при чітко налагодженому фінансовому механізмі. Задля підвищення ефективності функціонування бюджетних установ, на нашу думку, доцільно: враховуючи зарубіжний досвід, застосовувати окремі елементи, притаманні моделі часткової автономії, що не лише дозволить бюджетним установам самостійно залучати додаткові обсяги фінансових ресурсів, але й слугуватиме мотивуючим

фактором їх подальшого розвитку; надати бюджетним установам розміщувати тимчасово вільні кошти в комерційних банках, що стане додатковим джерелом доходів; раціонально і ефективно використовувати бюджетні кошти; відмовитися від залишкового методу фінансування; здійснювати фінансування бюджетних установ з урахуванням реальних потреб; вдосконалити нормативну на законодавчу базу в напрямку контролю за оптимальним використанням коштів, що надаються бюджетним установам; організувати дієвий та ефективний контроль за дотриманням бюджетного законодавства.

Ефективність використання фінансових ресурсів бюджетних установ можлива лише за умови налагодження фінансового механізму системи казначейського обслуговування бюджету.

Результати проведеного дослідження свідчать про відображення фінансовим механізмом бюджетних установ залежності організації використання фінансових ресурсів останніх від специфіки кошторисного фінансування, затвердженого порядку та принципів фінансування бюджетних установ, а також обсягів повноважень розпорядників бюджетних коштів.

Оскільки використання фінансових ресурсів бюджетних установ чітко регламентоване бюджетним законодавством на всіх етапах бюджетного процесу, то перспективи подальших досліджень полягають у розробленні обґрунтованих підходів щодо сприяння розширенню фінансової автономії бюджетних установ у майбутньому.

В процесі здійснення аналізу результатів діяльності бюджетної установи запропоновано проводити аналіз доходів за такими напрямками: за природою надходжень (від обмінних і необмінних операцій); за джерелами надходжень (за загальним і спеціальним фондами). Аналіз витрат проводиться: за природою формування витрат (за обмінними і необмінними операціями); за економічною ознакою (поточні, капітальні та нерозподілені видатки); за функціональною ознакою, повнотою використання, джерелами витрачання та елементами витрат за обмінними операціями.

Здійснення аналізу доходів і витрат бюджетної установи за зазначеними напрямками дозволить отримати повну картину формування грошових коштів та напрямів їх використання. Таким чином, менеджмент установи матиме необхідне інформаційне забезпечення для прийняття ефективних рішень щодо управління надходженнями та витратами установи. Аналіз доходів і витрат є складовою частиною оцінки фінансового стану та результатів діяльності бюджетної установи. Тому перспективними є дослідження, що стосуватимуться методологічних аспектів аналізу ефективності та результативності здійснених витрат задля формування інтегрального показника оцінки ефективності діяльності установи загалом. Також подальших досліджень потребує адаптація запропонованої методики аналізу доходів і витрат бюджетних установ з врахуванням їх галузевої спеціалізації.

У другому розділі «**Аналіз стану фінансування та напрямів використання коштів Донбаського державного коледжу технології та управління за 2016-2019 роки**» проведено аналіз сучасних тенденцій фінансування закладів вищої освіти в Україні; аналіз загального фонду Донбаського державного коледжу технології та

управління, м. Торецьк; Аналіз спеціального фонду Донбаського державного коледжу технології та управління, м. Торецьк

Результати аналізу фінансування освітньої галузі є суперечливими. Важливим для вищої освіти у світі залишається проблема диверсифікації джерел фінансування. Спостерігається чітка тенденція університетів до фінансової незалежності, зниження частки державного фінансування, зростання приватного фінансування, посилення фінансових стратегій вищих закладів освіти.

Якщо розглядати частину витрат на вищу освіту у відсотках ВВП, то Україна займає високу позицію серед розглянутих у дослідженні країн, проте якщо брати до уваги абсолютні показники, то виділяється значно менше коштів на освіту. Недостатнє фінансування цієї сфери можна вважати основною перешкодою стимулювання молодих науковців, що у майбутньому гальмуватиме входження нашої країни до світових рейтингів, активізації досліджень та впровадження їх результатів у бізнес.

Найбільшу питому вагу в структурі видатків загального фонду складає оплата праці і нарахування на заробітну плату, яка у 2016 році складає 53,75%, у 2017 році – 66,84%, у 2018 році – 56,82%, у 2019 році – 58,45%. При цьому: заробітна плата складає: 45,37% у 2016 році, 55,77% у 2017 році, 47,14% у 2018 році та 48,76% у 2019 році; нарахування на заробітну плату: 8,38% у 2016 році, 11,07% у 2017 році, 9,68% у 2018 році, 9,69% у 2019 році.

Друге місце посідає стаття «соціальне забезпечення», яка складає 33,16% у 2016 році, 22,87% у 2017 році, 33,53% у 2018 році, 31,08% у 2019 році. Найбільшу питому вагу в структурі цієї статті мають: стипендії: 32,45 у 2016 році, 21,49% у 2017 році, 31,62% у 2018 році та 29,26% у 2019 році; інші виплати населенню: 0,71% у 2016 році, 1,38% у 2017 році, 1,9% у 2018 році, 1,82% у 2019 році.

У 2016-2017 роках план за надходженнями та видатками виконано в повному обсязі. Що стосується 2018-2019 років, то тут спостерігається недовиконання плану як за надходженнями так і за видатками (поточними видатками) загального фонду – 94,98% у 2018 році та 97,77% у 2019 році. Такий результат більшою мірою склався за рахунок недовиконання статті «оплата праці і нарахування на заробітну плату» – 95,99% у 2018 році та 98,58% у 2019 році (в т.ч. заробітна плата – 97,16% у 2018 році та 100% у 2019 році, нарахування на заробітну плату – 90,64% у 2018 році та 92,03% у 2019 році). Також значною мірою вплинула стаття «використання товарів та послуг» – 76,87% у 2018 році та 87,92% у 2019 році.

Найбільшу питому вагу у поточних видатках спеціального фонду складає стаття «оплата праці і нарахування на ЗП» – 78,8% у 2016 році, 86,32% у 2017 році, 86,53% у 2018 році та 83,35% у 2019 році. Слід відзначити, що їх питома вага збільшилась на 7,52 п.п. у 2017 році по відношенню до 2016 року, на 7,73 п.п. у 2018 році по відношенню до 2016 року та на 4,55 п.п. у 2019 році по відношенню до 2016 року.

Друге місце посідає стаття «використання товарів та послуг» – 21,2% у 2016 році, 13,68% у 2017 році, 13,47% у 2018 році та 16,65% у 2019 році. Слід відзначити, що їх питома вага відповідно зменшилась на 7,52 п.п. у 2017 році по відношенню до 2016 року, на 7,73 п.п. у 2018 році по відношенню до 2016 року та на 4,55 п.п. у 2019 році по відношенню до 2016 року.

Всі статті видатків спеціального фонду не виконуються, а тому має місце економія бюджетних коштів. Що стосується останніх років, то недовиконання за видатками (надходженнями) спеціального фонду складають 424 880,97 грн., або 53,97%. Такий результат більшою мірою склався за рахунок недовиконання статті «оплата праці та нарахування на заробітну плату» на 360 535,56 грн., або 53,52%. В тому числі: заробітна плата на 259 810 грн., або на 59,15%; нарахування на заробітну плату на 100 725,04 грн., або на 27,91%.

Також не виконується стаття «використання товарів та послуг» на 64 345,41 грн., або на 56,31%. В тому числі: предмети, матеріали, обладнання та інвентар – на 18 154,64 грн., або на 9,23%; оплата послуг (крім комунальних) на 6 722,3 грн., або на 79,04%; оплати комунальних послуг та енергоносіїв на 39 391,48 грн., або на 57,73%.

У третьому розділі **«Заходи щодо підвищення ефективності фінансування та використання коштів бюджетних освітніх установ»** розроблені заходи щодо удосконалення фінансового забезпечення бюджетних установ на основі запровадження нової моделі фінансування системи вищої освіти; запропоновано впровадження ендавменту як альтернативного джерела фінансування закладів вищої освіти; розроблені конкретні заходи щодо підвищення енергоефективності Донбаського державного коледжу технології та управління.

З метою підвищення ефективності функціонування закладів бюджетної сфери доцільно запровадити модель часткової автономії. Це дасть можливість бюджетним установам в окремих сферах економіки не тільки самостійно залучати додаткові фінансові ресурси, але й витратити їх виходячи із власних потреб, що може стати стимулом для їхнього розвитку і навіть виникнення конкуренції за право реалізовувати власні товари чи послуги на ринку.

З метою зміцнення та розвитку системи вищої освіти України на міжнародному ринку освітніх послуг, враховуючи останні зміни у механізмі фінансування та обмеженні бюджетних коштів ми пропонуємо наступні напрями удосконалення:

- зберегти державне фінансування як основне джерело забезпечення і функціонування ЗВО шляхом запровадження базового рівня бюджетного фінансування ЗВО враховуючи мінімальні соціальні стандарти, які дозволять встановити нижню межу обов'язкового обсягу фінансування зі сторони держави;
- розробити формулу, яка буде об'єктивно та прозоро оцінювати якісні показники діяльності ЗВО, по якій буде виділятися додаткове фінансування направлене на розвиток та на зміцнення конкурентоспроможності ЗВО;
- збільшити заохочення приватного інвестування прикладних наукових досліджень, що позитивно вплине на стан науково-дослідної діяльності ЗВО України, повисить рівень конкурентоспроможності національних ЗВО та зміцнить їх позиції у міжнародних рейтингах;
- зберегти систему освітнього кредитування з метою забезпечення доступності вищої освіти для широких верств населення, це слугуватиме одним з напрямів збільшення обсягів фінансових ресурсів ЗВО.

Для ефективного запровадження ендавменту в Україні потрібно законодавчо унормувати механізм його створення і функціонування, внести зміни до

бюджетного та податкового законодавства щодо удосконалення податкового режиму для сприяння благодійності. Адже запровадження податкових пільг є найкращим стимулом для здійснення благодійної діяльності: відповідно до міжнародної практики, благодійні внески звільнюються від оподаткування або оподатковуються за зниженими ставками, що позитивно стимулює потенційних благодійників робити внески.

Держава має перейти до рівноправних партнерських відносин із вищими навчальними закладами, формувати нові підходи розвитку вітчизняної освіти, що відповідають сучасним світовим вимогам. Усю сукупність можливих процедур і механізмів функціонування ендавменту було б доречно визначити в Законі України «Про ендавмент», що надасть можливість діяти в одному правовому полі – коли будуть чітко виписані та регламентовані процедури формування та використання коштів, права та обов'язки сторін, механізми контролю за діяльністю. Цей базовий закон має стати поштовхом для розвитку фінансової автономії у закладах вищої освіти. Також потрібно зазначити необхідність відродження культури благодійництва, формування й стимулювання інституційних інвесторів, впровадження стимулів, які сприятимуть наданню пільг благодійникам, які сприяють розвитку вищої освіти. Адже створення такого ефективного фінансового інструменту як ендавмент – це крок до розвитку сучасної освітньої установи, адже це прозора й ефективна форма фінансування, що дозволяє будувати міцний фінансовий фундамент і створювати довгострокову стратегію розвитку освітньої галузі загалом.

При запровадженні мінімального пакету заходів ми можемо знизити споживання енергії на опалення Донбаського державного коледжу технології та управління на 20%, а при комплексному підході – на 61%.

Проведені дослідження дозволяють стверджувати, що незважаючи на намагання держави подолати прогалини у фінансуванні бюджетних установ, цей напрямок витрачання бюджетних коштів потребує значного вдосконалення. Результати проведених досліджень показали, що найбільш витратними статтями бюджетних установ є «оплата праці працівників бюджетних установ», «нарахування на заробітну плату» та «оплата комунальних послуг та енергоносіїв». Звісно запропонувати скоротити заробітну плату працівникам бюджетної сфери буде не доречно, а от заощадити на теплопостачанні та енергоресурсах можна. Саме це, на нашу думку, і дозволять зробити окреслені шляхи економії тепло- та електроенергії у бюджетних установах. Виділені напрямки можливої економії мають не лише практичне значення для того, щоб скоротити видатки бюджетної установи, а й дозволять підвищити рівень комфорту співробітників Донбаського державного коледжу технології та управління.

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі наведене теоретичне узагальнення і нове вирішення наукового завдання – формування ефективної системи фінансування та використання коштів бюджетних установ, що виявляється у розробці відповідних пропозицій щодо впровадження заходів з підвищення ефективності фінансування та використання коштів бюджетних освітніх установ. Зміст основних висновків і рекомендацій полягає в наступному.

1. Фінансування бюджетних установ значно впливає на не лише на соціальний, але й на економічний розвиток нашої країни. Будучи некомерційними організаціями, бюджетні установи практично не мають додаткових надходжень грошових коштів для розвитку. Видатки з державного бюджету є необхідними для існування бюджетних установ, тому ефективне функціонування таких організацій можливо тільки при чітко налагодженому фінансовому механізмі. Задля підвищення ефективності функціонування бюджетних установ, на нашу думку, доцільно: враховуючи зарубіжний досвід, застосовувати окремі елементи, притаманні моделі часткової автономії, що не лише дозволить бюджетним установам самостійно залучати додаткові обсяги фінансових ресурсів, але й слугуватиме мотивуючим фактором їх подальшого розвитку; надати бюджетним установам розміщувати тимчасово вільні кошти в комерційних банках, що стане додатковим джерелом доходів; раціонально і ефективно використовувати бюджетні кошти; відмовитися від залишкового методу фінансування; здійснювати фінансування бюджетних установ з урахуванням реальних потреб; вдосконалити нормативну на законодавчу базу в напрямку контролю за оптимальним використанням коштів, що надаються бюджетним установам; організувати дієвий та ефективний контроль за дотриманням бюджетного законодавства.

2. Ефективність використання фінансових ресурсів бюджетних установ можлива лише за умови налагодження фінансового механізму системи казначейського обслуговування бюджету. Результати проведеного дослідження свідчать про відображення фінансовим механізмом бюджетних установ залежності організації використання фінансових ресурсів останніх від специфіки кошторисного фінансування, затвердженого порядку та принципів фінансування бюджетних установ, а також обсягів повноважень розпорядників бюджетних коштів.

3. Результати аналізу фінансування освітньої галузі є суперечливими. Важливим для вищої освіти у світі залишається проблема диверсифікації джерел фінансування. Спостерігається чітка тенденція університетів до фінансової незалежності, зниження частки державного фінансування, зростання приватного фінансування, посилення фінансових стратегій вищих закладів освіти.

4. Якщо розглядати частину витрат на вищу освіту у відсотках ВВП, то Україна займає високу позицію серед розглянутих у дослідженні країн, проте якщо брати до уваги абсолютні показники, то виділяється значно менше коштів на освіту. Недостатнє фінансування цієї сфери можна вважати основною перешкодою стимулювання молодих науковців, що у майбутньому гальмуватиме входження нашої країни до світових рейтингів, активізації досліджень та впровадження їх результатів у бізнес.

5. Найбільшу питому вагу в структурі видатків загального фонду складає оплата праці і нарахування на заробітну плату, яка у 2016 році складає 53,75%, у 2017 році – 66,84%, у 2018 році – 56,82%, у 2019 році – 58,45%. При цьому: заробітна плата складає: 45,37% у 2016 році, 55,77% у 2017 році, 47,14% у 2018 році та 48,76% у 2019 році; нарахування на заробітну плату: 8,38% у 2016 році, 11,07% у 2017 році, 9,68% у 2018 році, 9,69% у 2019 році. Друге місце посідає стаття «соціальне забезпечення», яка складає 33,16% у 2016 році, 22,87% у 2017 році, 33,53% у 2018 році, 31,08% у 2019 році. Найбільшу питому вагу в структурі цієї статті мають: стипендії: 32,45 у 2016 році, 21,49% у 2017 році, 31,62% у 2018 році та 29,26% у 2019 році; інші виплати населенню: 0,71% у 2016 році, 1,38% у 2017 році, 1,9% у 2018 році, 1,82% у 2019 році.

6. У 2016-2017 роках план за надходженнями та видатками виконано в повному обсязі. Що стосується 2018-2019 років, то тут спостерігається недовиконання плану як за надходженнями так і за видатками (поточними видатками) загального фонду –94,98% у 2018 році та 97,77% у 2019 році. Такий результат більшою мірою склався за рахунок недовиконання статті «оплата праці і нарахування на заробітну плату» – 95,99% у 2018 році та 98,58% у 2019 році (в т.ч. заробітна плата – 97,16% у 2018 році та 100% у 2019 році, нарахування на заробітну плату – 90,64% у 2018 році та 92,03% у 2019 році). Також значною мірою вплинула стаття «використання товарів та послуг» – 76,87% у 2018 році та 87,92% у 2019 році.

7. Найбільшу питому вагу у поточних видатках спеціального фонду складає стаття «оплата праці і нарахування на ЗП» – 78,8% у 2016 році, 86,32% у 2017 році, 86,53% у 2018 році та 83,35% у 2019 році. Слід відзначити, що їх питома вага збільшилась на 7,52 п.п. у 2017 році по відношенню до 2016 року, на 7,73 п.п. у 2018 році по відношенню до 2016 року та на 4,55 п.п. у 2019 році по відношенню до 2016 року. Друге місце посідає стаття «використання товарів та послуг» – 21,2% у 2016 році, 13,68% у 2017 році, 13,47% у 2018 році та 16,65% у 2019 році. Слід відзначити, що їх питома вага відповідно зменшилась на 7,52 п.п. у 2017 році по відношенню до 2016 року, на 7,73 п.п. у 2018 році по відношенню до 2016 року та на 4,55 п.п. у 2019 році по відношенню до 2016 року.

8. Всі статті видатків спеціального фонду не виконуються, а тому має місце економія бюджетних коштів. Що стосується останніх років, то недовиконання за видатками (надходженнями) спеціального фонду складають 424 880,97 грн., або 53,97%. Такий результат більшою мірою склався за рахунок недовиконання статті «оплата праці та нарахування на заробітну плату» на 360 535,56 грн., або 53,52%. В тому числі: заробітна плата на 259 810 грн., або на 59,15%; нарахування на заробітну плату на 100 725,04 грн., або на 27,91%. Також не виконується стаття «використання товарів та послуг» на 64 345,41 грн., або на 56,31%. В тому числі: предмети, матеріали, обладнання та інвентар – на 18 154,64 грн., або на 9,23%; оплата послуг (крім комунальних) на 6 722,3 грн., або на 79,04%; оплати комунальних послуг та енергоносіїв на 39 391,48 грн., або на 57,73%.

9. З метою підвищення ефективності функціонування закладів бюджетної сфери доцільно запровадити модель часткової автономії. Це дасть можливість бюджетним установам в окремих сферах економіки не тільки самостійно залучати додаткові фінансові ресурси, але й витратити їх виходячи із власних потреб, що

може стати стимулом для їхнього розвитку і навіть виникнення конкуренції за право реалізовувати власні товари чи послуги на ринку.

10. Для ефективного запровадження ендавменту в Україні потрібно законодавчо унормувати механізм його створення і функціонування, внести зміни до бюджетного та податкового законодавства щодо удосконалення податкового режиму для сприяння благодійності. Адже запровадження податкових пільг є найкращим стимулом для здійснення благодійної діяльності: відповідно до міжнародної практики, благодійні внески звільняються від оподаткування або оподатковуються за зниженими ставками, що позитивно стимулює потенційних благодійників робити внески.

11. При запровадженні мінімального пакету заходів ми можемо знизити споживання енергії на опалення Донбаського державного коледжу технології та управління на 20%, а при комплексному підході – на 61%. Проведені дослідження дозволяють стверджувати, що незважаючи на намагання держави подолати прогалини у фінансуванні бюджетних установ, цей напрямок витрачання бюджетних коштів потребує значного вдосконалення. Результати проведених досліджень показали, що найбільш витратними статтями бюджетних установ є «оплата праці працівників бюджетних установ», «нарахування на заробітну плату» та «оплата комунальних послуг та енергоносіїв». Звісно запропонувати скоротити заробітну плату працівникам бюджетної сфери буде не доречно, а от заощадити на теплопостачанні та енергоресурсах можна. Саме це, на нашу думку, і дозволять зробити окреслені шляхи економії тепло- та електроенергії у бюджетних установах. Виділені напрямки можливої економії мають не лише практичне значення для того, щоб скоротити видатки бюджетної установи, а й дозволять підвищити рівень комфорту співробітників Донбаського державного коледжу технології та управління.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ

Публікації у наукових фахових виданнях

Дорофей Г.Є., Гетьманенко Ю.О. Особливості системи фінансування бюджетних установ. *Актуальні проблеми економіки, обліку, фінансів та права в Україні та світі*: збірник тез доповідей міжнародної наук.-практ. конф., 18 листопада 2020 р. Полтава: ЦФЕНД, 2020. С. 28-30.

АНОТАЦІЯ

Дорофей Г.Є. Дослідження стану фінансування та напрямів використання коштів бюджетної установи. – На правах рукопису.

Кваліфікаційна робота магістра на здобуття ступеню вищої освіти «магістр» за спеціальністю 072 – Фінанси, банківська справа та страхування. – Донбаська державна машинобудівна академія Міністерства освіти і науки України, Краматорськ, 2020.

Кваліфікаційна робота магістра присвячена вирішенню актуального наукового завдання - розробки заходів щодо підвищення ефективності фінансування та використання коштів бюджетної установи.

Визначено теоретичні та методичні основи дослідження стану фінансування та напрямів використання коштів бюджетних установ.

Проведено аналіз стану фінансування та напрямів використання коштів Донбаського державного коледжу технології та управління за 2016-2019 роки.

Розроблено заходи щодо удосконалення фінансового забезпечення бюджетних установ на основі запровадження нової моделі фінансування системи вищої освіти, запропоновано впровадження ендавменту як альтернативного джерела фінансування закладів вищої освіти та розроблені конкретні заходи щодо підвищення енергоефективності Донбаського державного коледжу технології та управління.

***Ключові слова:** бюджетна установа, доходи, видатки, кошторис, власні надходження, загальний фонд, спеціальний фонд, фінансування, ендавмент, енергоефективність.*

АННОТАЦИЯ

Дорофей А.Е. Исследование состояния финансирования и направлений использования средств бюджетного учреждения. – На правах рукописи.

Квалификационная работа магистра на соискание степени высшего образования «магистр» по специальности 072 – Финансы, банковское дело и страхование. – Донбасская государственная машиностроительная академия Министерства образования и науки Украины, Краматорск, 2020.

Квалификационная работа магистра посвящена решению актуальной научной задачи - разработки мероприятий по повышению эффективности финансирования и использования средств бюджетного учреждения.

Определены теоретические и методические основы исследования состояния финансирования и направлений использования средств бюджетных учреждений.

Проведен анализ финансирования и направлений использования средств Донбасского государственного колледжа технологии и управления за 2016-2019 годы.

Разработаны мероприятия по совершенствованию финансового обеспечения бюджетных учреждений на основе внедрения новой модели финансирования системы высшего образования, предложено внедрение эндавмента как альтернативного источника финансирования высших учебных заведений и разработаны конкретные мероприятия по повышению энергоэффективности Донбасского государственного колледжа технологии и управления.

Ключевые слова: бюджетное учреждение, доходы, расходы, смета, собственные поступления, общий фонд, специальный фонд, финансирование, эндавмент, энергоэффективность.

SUMMARY

Dorofei A.E. Research of the state of financing and directions of use of funds of a budgetary institution. - As a manuscript.

Master's qualifying work for the degree of higher education "master" in specialty 072 - Finance, banking and insurance. - Donbass State Machine-Building Academy of the Ministry of Education and Science of Ukraine, Kramatorsk, 2020.

The master's qualification work is devoted to solving an urgent scientific problem - the development of measures to improve the efficiency of financing and the use of funds of a budgetary institution.

The theoretical and methodological foundations of the study of the state of financing and the directions of using funds from budgetary institutions have been determined

The analysis of financing and directions of using the funds of the Donbass State College of Technology and Management for 2016-2019 was carried out.

Measures have been developed to improve the financial support of budgetary institutions based on the introduction of a new financing model for the higher education system, the introduction of endowments has been proposed as an alternative source of financing for higher education institutions, and specific measures have been developed to improve energy efficiency of the Donbass State College of Technology and Management.

Key words: *budgetary institution, income, expenses, estimate, own receipts, general fund, special fund, financing, endowment, energy efficiency.*